

ПСИХОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЛИЗЬКОСТІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Д. В. Аннілова, м. Луганськ

Наведено загальний огляд існуючих методик діагностики феномена психологічної близькості. Запропоновано системний підхід у дослідженні психологічної близькості із залученням комплексу взаємодоповнювальних методик.

Ключові слова: психологічна близькість, довіра, співзалежність, мотивація афіліації.

Приведен общий обзор существующих методик диагностики феномена психологической близости. Предложен системный подход в исследовании психологической близости с привлечением комплекса взаимодополняющих методик.

Ключевые слова: психологическая близость, доверие, созависимость, мотивация аффилиации.

The general review of existent methods of diagnostics of the phenomenon of psychological closeness is presented in the article. The system-approach is proposed to study the psychological closeness with bringing in of complex of complementary methods.

Key words: psychological closeness, trust, dependence, motivation of affiliations.

Проблема. На сучасному етапі проблема діагностики психологічної близькості в різних системах суспільних відносин набуває великої наукової і практичної значущості. Психологічна близькість як феномен емпіричного дослідження – явище досить складне. Труднощі діагностики цього феномена виникають уже тому, що досі немає єдиного чіткого визначення психологічної близькості. Так, у різних галузях психології (психоаналіз, соціальна психологія, клінічна психологія) психологічну близькість розглядають по-різному: як різновид стосунків у діаді “мати – дитина”, або ототожнюють її з механізмом атракції, або зводять до типу взаємодії пацієнта і медичного персоналу. Хочемо також звернути увагу на те, що через брак валідних і надійних стандартизованих методик дотепер не існує єдиної класифікації типів

переживання психологічної близькості; не виділено структурні компоненти, механізми формування і фактори, які зумовлюють виникнення психологічної близькості; не описано психологічні рівні її переживання. Ми спробували, досліджуючи означене коло питань, виділити не вирішені раніше частини загальної проблеми, котрим і присвячена ця стаття.

Мета дослідження: проаналізувати наявний психодіагностичний інструментарій для емпіричного дослідження психологічної близькості.

Діагностика психологічної близькості в системі гендерних стосунків на сьогоднішній день належить до актуальних проблем соціальної психології. Згадаймо, що за провідне завдання Е. Еріксон визначив у своїй періодизації саме досягнення психологічної близькості з іншими людьми, зокрема з представником іншої статі [1, с. 251]. На сучасному етапі, утім, очевидно є проблема нерозробленості методичного інструментарію для комплексного дослідження феномена психологічної близькості. З-поміж найбільш поширених методик можна назвати шкалу психологічної близькості Д. Фелдса, модифіковану на основі шкали симпатичної дистанції цього ж автора (належить до сфери клінічної діагностики), і психографічну авторську методику О. О. Кроніка і К. А. Кронік. Проте ці методики визнано досить суб'єктивізованими і такими, що не мають однозначних критеріїв при оцінюванні [2, с. 86]. Тому найчастіше для діагностики психологічної близькості між чоловіком і жінкою послуговуються методиками, які побічно стосуються даної проблематики: шкали сумісності партнерів по шлюбу, методики діагностики афіліації, опитувальники міжособистісних відносин, контент-аналіз опису стосунків та ін. [3, с. 107; 4; 5, с. 4].

Серед перших зарубіжних емпіричних досліджень психологічної близькості – вимірювання Е. С. Богардусом загальної міри взаєморозуміння і близькості в групових соціальних стосунках (1925 р.); вивчення А. Модем захопленості і готовності до відповідної реакції на інформаційне повідомлення іншого (1966 р.) [6, с. 112]; виокремлення М. Капланом і С. Вішем таких факторів міжособистісних стосунків, як “формальність – інтимність”. Експериментальні методики згаданих авторів були створені для діагностики соціальної дистанції між індивідами і не ставили за мету вимірювання особливостей самої психологічної близькості.

З-поміж вітчизняних науково-практичних досліджень у галузі діагностики психологічної близькості відзначимо праці О. О. Кроніка і К. А. Кронік, присвячені проблемам взаєморозуміння (1987 р.) та визначенню рівня психологічної задоволеності (1989 р.) в значущих стосунках. Вагомим внеском у розуміння природи психологічної близько-

сті стало створення цими дослідниками власної психографічної методики діагностики феномена психологічної близькості [4, с. 128–137].

На наш погляд, згадані вище напрацювання хоч і мають незаперечну теоретико-емпіричну значущість, проте їх недостатньо, щоб розкрити особливості та умови організації діагностики психологічної близькості.

Експериментальну вибірку пілотного дослідження психодіагностичного інструментарію, розробленого нами для дослідження феномена психологічної близькості, склали 72 особи – 36 чоловіків і 36 жінок віком від 21 до 30 років.

Першим завданням, яке пропонувалося респондентам було складання асоціативного ряду із 7-10 слів до поняття “психологічна близькість”. Відповіді респондентів дали нам змогу зареєструвати найбільш поширені уявлення про психологічну близькість, а також виділити деякі компоненти цього феномена.

Для **чоловіків** психологічна близькість асоціюється перш за все із *взаєморозумінням* (50%), *дружбою*, *довірою*, *однаковими поглядами*, *інтересами* (41,7%), *любов'ю* (36%), *чесністю*, *відвертістю* (30,5%), *допомогою*, *взаємопорятунком* (25%), *спілкуванням* (19,4%). Батьків згадали чотири респонденти. Секс як асоціацію до психологічної близькості назвали лише два чоловіки. Про *відповідальність* як поняття, що асоціюється із психологічною близькістю, не згадав ніхто.

У поодиноких випадках траплялися також такі асоціації: *комфорт*, *відданість*, *душевність*, *повага*, *підтримка*, *упевненість*, *бажання*, *співчуття*, *безпосередність*, *толерантність*, *турбота*, *шлюб*, *тиск*, *терпіння*, *симпатія*, *ідентичність із партнером*, *пристрасть*, *інтерес*, *розчинення в іншому*, *прийняття*.

У цілому в чоловічій вибірці загальне емоційне ставлення до поняття “психологічна близькість” досить позитивне. Не було зареєстровано жодної асоціації, яка мала б різко негативне емоційне забарвлення.

Натомість у **жіночій вибірці** у варіантах відповідей такі негативні асоціації траплялися: *проблема*, *сімейні конфлікти* (дві особи), *зрада* (одна особа), *незначує поняття*, *неіснуюче поняття* (по одній особі) і навіть *смерть* (одна особа). Відмінність між чоловіками і жінками виявилася також у тому, що в жіночій вибірці представлено більш широкий спектр асоціацій: *довіра* (52,7%), *розуміння* (44%), *дружба* (38%), *любов* (36%), *однакові погляди*, *інтереси* (36%), *чесність*, *відвертість* (27%), *взаєморозуміння* (22%), *підтримка* (22%), *душевність* (19%), *співчуття* (13%), *подруга* (13%), *повага* (13%), *дитина* (11%). Секс як асоціацію назвало вдвічі більше жінок (чотири

особи), ніж чоловіків. Про *відповідальність* згадала одна особа, про *батьків* жінки не згадали взагалі.

У жіночій вибірці траплялися також такі асоціації: чоловік, робота, улюблене заняття, доброзичливість, відпочинок, комфорт, відчуття безпеки, захищеності, увага, почуття, терпіння, прийняття, турбота, родичі, щастя, компроміс, радість, емпатія, родина, інтерес, чуйність, самопожертва, допомога, пробащення, такт, поступливість, упевненість, сон, ніжність, пристрасть, кохана людина, необхідність в іншому, злиття.

Відповіді респондентів чоловічої і жіночої статі, які брали участь в експерименті, відображають *структурну модель психологічної близькості*, запропоновану В. М. Погольшею. Складовими цієї моделі є: міра розуміння іншого (швидкість, точність, готовність до сприйняття), довіра (максимальна відвертість, вільне комфортне спілкування), емоційна близькість (симпатія, радість від спілкування, співчуття, посилене відчуття актуального стану значущого іншого), прийняття (терпимість до окремих недоліків, визнання іншого, розуміння його, безконфліктність, прагнення поступитись, бажання допомогти), єдність, схожість ідеалів, цілей, поглядів (схожість цінностей) [7, с. 77–84; 8, с. 67–70].

Розгляд розуміння респондентами феномена психологічної близькості є підставою, щоб зробити висновок про існування спільних для чоловіків і жінок уявлень про її змістові компоненти, а також про нерозривний зв'язок у свідомості опитаних таких феноменів, як дружба, любов і психологічна близькість. Звернімо увагу на те, що із 36 респондентів чоловічої вибірки *свободу, автономність* в асоціативному ряді до поняття “психологічна близькість” назвали лише дві особи (5%), у жіночій вибірці така асоціація не траплялася взагалі. На наш погляд, це пов'язано з таким викривленням механізму переживання психологічної близькості, як співзалежність. Характерною ознакою останньої є постійна потреба перебувати в симбіотичних (взаємозалежних) стосунках. Співзалежній особистості, як правило, притаманні такі риси: сильне бажання емоційної близькості (майже до ейфоричного стану за умови присутності бажаного об'єкта); потреба в постійній підтримці і захисті з боку значущого іншого; знижена здатність до самостійної, незалежної поведінки; нечутливість до суверенності власних психологічних меж і меж іншої людини (конфлюенція) і т. ін. [9, с. 93]. Вважаємо, що *Тест Б. Уайнхольда і Дж. Уайнхольд* для визначення співзалежних стосунків доцільно використовувати, щоб поглибити уявлення про природу феномена психологічної близькості в системі гендерних стосунків, складовими яких, на думку самих розробників

тесту, неодмінно мають бути психологічна незалежність і самодостатність [10, с. 28].

Застосувавши Тест Уайнхольдів до жіночої вибірки, ми дістали досить цікаві результати: 55,5%, тобто більша частина опитаних жінок, мають високий рівень співзалежності, середній рівень співзалежності – у 39% жінок.

Отже, серед 36 опитаних не виявилось жодної жінки з низьким рівнем співзалежності. Це означає, що, вибудовуючи стосунки з іншими, всі наші респондентки, представниці жіночої статі, прагнуть тією чи іншою мірою впливати на значущих людей і контролювати їхню поведінку. Ні в кого з опитаних жінок не виявлено разом з тим і дуже високий рівень співзалежності, тобто не у всіх представниць вибірки моделі стосунків мають симбіотичний характер і містять такі компоненти, як хворобливе прагнення до контролю над іншими; сприйняття значущого іншого як об'єкта, а не суб'єкта взаємодії і відповідне ставлення до нього; практична розмитість меж свого Его (“проживання” життя свого партнера).

У ході діагностичного експерименту виявилось, що чоловіки демонструють більше співзалежних моделей (58% респондентів-чоловіків схильні до побудови стосунків на високому рівні співзалежності). Саме представник чоловічої статі був єдиним у загальній вибірці, тобто серед 72 осіб, хто показав дуже високий рівень співзалежності; інші 36% респондентів чоловічої статі мають середній рівень.

На основі аналізу обох вибірок можемо зробити висновок, що переживання психологічно близьких стосунків у період ранньої дорослості зумовлено також *індивідуальними особливостями особистості* – співзалежними моделями, які сформувалися ще в період раннього дитинства в процесі виховання батьками та під впливом тих настановлень, які людина отримувала від них. Цей фактор, на нашу думку, слід обов'язково враховувати, тому вважаємо доцільним використання методики діагностики співзалежності Уайнхольдів у подальших дослідженнях механізмів переживання психологічної близькості.

Нагадаємо, що однією зі складових психологічної близькості в моделі В. М. Погольші, яку було покладено в основу нашого дослідження, є *довіра*. Довіра – єдиний феномен, що має в гранично узагальненому вигляді схожі формально-динамічні характеристики, умови виникнення, закономірності виникнення і функціонування, незалежно від того, в якій сфері життя людини він виявляється: щодо різноманітних образів навколишнього світу, отриманих у відчуттях, або щодо надчуттєвої реальності (ідеалів, символів культури, авторитетної думки, іншої людини, самого себе) [11, с. 21].

Для діагностики рівня довіри ми скористалися *опитувальником “Експрес-діагностика довіри”*, створеним на основі шкали самоприйняття М. Розенберга. Методика містить три запитання із заданими варіантами відповіді (А або В), які стосуються виключно міжособових стосунків особистості.

Виявилось, що 60% опитаних жінок мають низький рівень довіри (вважають, що у спілкуванні з іншими треба бути обережними, оскільки при нагоді ті обов’язково спробують ошукати, а також що люди схильні думати тільки про себе); 25% – середній рівень (вірять, що люди можуть поводитися чесно щодо інших і що більшості все ж таки можна довіряти); і лише три жінки із 36 (8%) мають високий рівень довіри (тобто вважають, що більшість людей прагнуть бути корисними для інших, не хочуть обманювати, а тому викликають справжнє почуття довіри). У чоловічій вибірці було виявлено схожі тенденції: 80,5% респондентів чоловічої статі мають низький рівень довіри, 13,8% – середній і 5% – високий. Нагадаємо, що довіру в асоціативному ряді до поняття “психологічна близькість” назвала переважна більшість наших респондентів).

При проведенні цього дослідження респондентам також було запропоновано дати власну оцінку застосованим методикам. Завдяки зворотному зв’язку нам вдалося з’ясувати, що методику “Експрес-діагностика довіри” за шкалою М. Розенберга 80% опитаних обох статей вважають обмеженою в діагностичному плані, оскільки кількість поставлених запитань не дає змоги розкрити зміст такого складного феномена, як довіра.

На наш погляд, діагностика рівня довіри особистості має містити не тільки питання про ставлення до інших та очікувану поведінку з їхнього боку, а й вимірювати довіру респондента до себе, адже саме це є основою щирих і чесних стосунків з оточенням. Ми також вважаємо, що кількість запитань і варіантів відповідей, заявлена в опитувальнику Розенберга, недостатня і потребує певного доповнення й розширення.

Опитувальник міжособових стосунків (ОМС) являє собою адаптований варіант методики FIRO-B (фундаментальна орієнтація міжособових стосунків) американського психолога В. Шутца (російськомовна адаптація О. О. Рукавішнікова). Методика діагностує основні міжособові потреби людини: потребу у причетності, яка відображає прагнення людини створювати й підтримувати задовільні стосунки з іншими людьми, на основі яких виникають взаємодія і співпраця; потребу в контролі – потребу створювати й зберігати стосунки з людьми, спираючись на контроль і силу; потребу в афекті як потребу створювати та утримувати задовільні стосунки з іншими людьми, спираючись на емоційну складову стосунків [12, с. 167-171].

Згідно з метою дослідження ми вирішили проаналізувати діагностичні можливості шкали потреби в афекті(А) ОМС, оскільки саме вона характеризує поведінку за ознакою “ставлення індивіда до інших”: у діапазоні від “зав’язує близькі стосунки з кожним” до “не зав’язує близьких стосунків ні з ким”, тобто здатність емоційно тепло ставитися до інших – шкала Ае; за ознакою “переживання ставлення інших до себе”: у діапазоні від “завжди зав’язують близькі стосунки з індивідом” до “ніколи не зав’язують близьких стосунків з індивідом” – розуміння і переживання того, що людина приймається іншими належною мірою – шкала Аw. Потреба в афекті – рушійна сила, яка стимулює індивіда до емоційного зближення з іншими [13, с. 18].

За методикою ОМС для жіночої вибірки ми отримали такі результати. *Екстремально високі* бали, які свідчать про нав’язливе бажання налагоджувати емоційно близькі стосунки з багатьма людьми без відповідної диференціації, набрало 8% жінок. Такий же відсоток респонденток очікує від інших аналогічної поведінки. Ми не зафіксували жодного випадку збігу компульсивного прагнення перебувати в симбіотичних стосунках з іншими та очікування від них того ж. У 8% представниць жіночої статі, навпаки, *екстремально низький* рівень, тобто вони занадто обережні у виборі осіб, з якими хотіли б налагодити емоційно близькі стосунки, і в переважній більшості схильні підтримувати поверхово приятельські стосунки з оточуючими.

Значна частина опитаних жінок (41,6%) має *низький рівень* за шкалою Ае, тобто підтримує психологічно близькі стосунки виключно з обмеженим колом людей; 14% респонденток демонструють *високий рівень* потреби в афекті – хочуть мати чуттєві, емоційно глибокі тривалі взаємини з іншими; 27% у переважній більшості випадків уникають людей, які хотіли б зблизитися з ними, а 17%, навпаки, очікують, що інші будуть запрошувати їх до кола своїх найближчих.

Найбільше респондентів набрали *приграничну кількість балів*, і їх можна віднести до тих, хто має гнучкий тип особистості: вони самі вирішують, з ким бути емоційно близькими, а з ким дотримуватися дистанції в стосунках (Аw – 30,5%), а також самостійно обирають, які люди можуть дозволити собі проявляти щодо них поведінку, характерну для близьких (Ае – 22%).

Як бачимо, переважна більшість представниць жіночої статі схильна до емоційно близьких стосунків та вибудовує їх на основі взаємоприйняття і чуйності до інших. Це свідчить про те, що свою базову потребу в любові вони задовольняють адекватно – без порушення власних психологічних меж та особистісних меж іншої людини.

Схожі тенденції можна спостерігати і в чоловічій вибірці. Екстремально високу потребу налагоджувати близькі стосунки з усіма без

винятку мають 16% опитаних чоловіків, водночас жоден із цих чоловіків не очікує, щоб велика кількість оточуючих реалізували з ним свою потребу у психологічно близьких стосунках. Екстремально низькі бали, що свідчить про особливу обережність у налагоджуванні глибоких емоційних стосунків, набрали 11% чоловіків. А ще 25% вважають, що треба дуже уважно ставитися до тих, хто прагне до психологічної близькості з тобою, що цілком підтверджує дані, отримані для чоловічої вибірки за методикою діагностики довіри Розенберга. 25% і 30,5%, відповідно, мають низьку потребу, як проявлену, так і очікувану, у близьких стосунках, що значно перевищує високий рівень афекції – 16% бажають психологічної близькості і лише 5% очікують, що з ними будуть будувати емоційно глибокі стосунки. Представники чоловічої вибірки набрали більше приграничних балів, що свідчить про більшу гнучкість чоловіків в емоційно близьких стосунках – вони не уникають близьких стосунків, проте самі вирішують, з ким їх будувати та підтримувати.

Висновки. Психологічна близькість як основа міжособових стосунків – явище, недостатньо досліджене та описане в сучасній психологічній науці. Зміст цього феномена розкривається в кількох важливих аспектах, як-от: психогенез, складові структурної моделі, порушення переживання психологічної близькості. Майже всі відомі нам дослідження психологічної близькості базуються на таких методах психологічної діагностики, як спостереження і клінічна бесіда, які за своїм змістом недостатньо стандартизовані і надійні.

Пропонована стаття являє собою спробу виявити деякі психологічні особливості переживання психологічної близькості в системі “чоловік – жінка” за допомогою наявного психодіагностичного інструментарію. Так, результати застосування розглянутих методик показали, що в переважній більшості випадків і чоловіки, і жінки мають досить стереотипні уявлення про психологічну близькість, зумовлені культурними і національними традиціями. При налагоджуванні близьких стосунків більш як 55% опитаних не вважають за потрібне зберігати власні психологічні межі і межі свого партнера, а прагнуть створювати симбіотичні союзи; прагнучи до довіри в близьких стосунках, респонденти самі, однак, демонструють низький рівень довіри у своїх стосунках з оточенням. Чоловіки більш психологічно гнучкі в міжособових стосунках – вони самі вирішують, з ким створювати емоційно глибокі стосунки і з ким цього варто уникати, на відміну від жінок, які прагнуть до якомога більшої кількості психологічно близьких відносин. Усе це, на нашу думку, свідчить про порушення переживання психологічної близькості в ранній дорослості,

тому більшість чоловіків і жінок змушені обирати або психологічно співзалежні стосунки, або займати позицію психологічної ізоляції.

Наше дослідження дало змогу доповнити уявлення про особливості переживання психологічної близькості в системі гендерних стосунків і розширити уявлення про фактори, які її зумовлюють. З результатів дослідження випливає, що гендерні стосунки мають складну структуру і пронизують майже всі рівні організації особистості. Саме тому розкрити їхню специфіку за допомогою одного, навіть добре розробленого, тесту з високими показниками надійності і валідності досить складно. Лише скориставшись низкою тестових методик, які вимірюють багато показників (довіру, мотивацію афіліації, співзалежність, психологічну ізолюваність, емоційну чуттєвість, особистісну зрілість), можна з'ясувати особливості переживання цього феномена індивідами. Тому психологічну близькість як складову міжособових стосунків слід досліджувати, дотримуючись принципу компліментарності діагностичного інструментарію.

У межах подальших емпіричних досліджень ми плануємо використати шкали спонтанності і контактності самоактуалізаційного тесту Е. Шострома. Шкалу спонтанності доцільно застосовувати для вимірювання здатності індивіда безпосередньо виражати свої почуття, бути природним і не приховувати свої емоції (що характерно для зрілої особистості). Шкала контактності дасть змогу дослідити міжособистісну чуттєвість людини та виявити її схильність до налагоджування глибоких і тісних емоційних контактів з людьми.

Ми плануємо також розробити авторський діагностичний опитувальник, що міститиме запитання щодо особливостей переживання психологічної близькості в системі гендерних стосунків. Запитання стосуватимуться когнітивних настановлень індивіда, емоційного ставлення до ситуацій, в яких проявляється психологічна близькість та поведінкові патерни, що реалізують психологічну близькість. Ще одним кроком у діагностиці психологічної близькості має стати використання описового методу, на базі якого буде проведено контент-аналіз якості близьких стосунків молодих чоловіків і жінок.

Література

1. Эриксон Э. Х. Детство и общество / Э. Х. Эриксон ; пер. с англ. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – СПб. : Ленато ; АСТ ; Фонд “Университетская книга”, 1996. – 592 с.
2. Сонин В. А. Психодиагностическое познание профессиональной деятельности / В. А. Сонин. – СПб. : Речь, 2006. – 253 с.
3. Кроник А. А. В главных ролях: вы, мы, он, ты, я / А. А. Кроник, Е. А. Кроник. – М. : Мысль, 1989 – 107 с.

4. Кроник А. А. Диагностика взаимопонимания в значимых отношениях / А. А. Кроник, Е. А. Хрошилова // Вопросы психологии. – 1987. – № 1. – С. 128–137.
5. Титкова М. С. Диагностика рефлексивной активности личности / М. С. Титкова. – М. : Первое сентября, 2007. – 557 с.
6. Моль А. Теория информации и эстетическое восприятие / А. Моль. – М. : Мир, 1966. – 352 с.
7. Погольша В. М. Социально-психологические факторы личного влияния / В. М. Погольша // Теоретические и прикладные вопросы психологии. – СПб., 1996. – С. 77–84.
8. Куницына В. Н. Межличностное общение : учеб. для вузов / В. Н. Куницына, Н. В. Казаринова, В. М. Погольша. – СПб. : Питер, 2002. – 544 с.
9. Психология и лечение зависимого поведения / под ред. С. Даулинга ; пер. с англ. Р. Р. Муртазина. – М. : Класс, 2000. – 240 с.
10. Уайнхольд Б. Освобождение от созависимости / Б. Уайнхольд, Дж. Уайнхольд ; пер. с англ. А. Г. Чеслаковой. – М. : Класс, 2003. – 224 с.
11. Скрипкина Т. П. Взаимодоверие как основание межличностных взаимодействий / Т. П. Скрипкина // Вопросы психологии. – 1999. – № 5. – С. 21–30.
12. Фетискин Н. П. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп / Н. П. Фетискин, В. В. Козлов, Г. М. Мануйлов. – М. : Изд-во Ин-та психотерапии, 2002. – С. 167–171.
13. Психологические тесты / под ред. А. А. Карелина : в 2 т. – М. : Владос, 2001. – Т. 2. – 248 с.

© Анпілова Д. В.

КОМПЛЕКСНИЙ МЕДІАКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

О. Л. Вознесенська, О. Є. Голубєва, м. Київ

Визначено поняття комплексного медіакультурного феномена. Проаналізовано його сутнісні ознаки, суб'єкти, функції, механізм функціонування. Висунуто припущення щодо труднощів його вивчення.

Ключові слова: медіапсихологія, медіакультура, комплексний медіакультурний феномен.

Определено понятие комплексного медиакультурного феномена. Проанализированы его существенные признаки, субъекты, функции, механизм функционирования. Выдвинуто предположение относительно трудностей его изучения.

Ключевые слова: медиапсихология, медиакultura, комплексный медиакультурный феномен.

The concept of “complex mediacultural phenomenon” is conceptualized in the article. It’s essential features, subjects, functions and mechanisms of functioning are analyzed. Assumption concerning difficulties in studying this concept is made.